

Kort om

Mötesplatser i tiden

Kort om Mötesplatser i tiden

Sommaren 2018 överlämnades *Mötesplatser i tiden - Svenska kyrkans redovisning till regeringen angående de kyrkoantikvariska frågorna inför kontrollstationen 2019*. Rapporten redogör för Svenska kyrkans arbete med frågor om det kyrkliga kulturarvet och den kyrkoantikvariska ersättningen 2000–2018, med särskilt fokus på tiden sedan den förra kontrollstationen 2014.

Kort om Mötesplatser i tiden belyser ett urval av statistik och analyserande texter från den utförligare rapporten. För vidare information och fördjupade resonemang kring det som presenteras här kan den fullständiga versionen laddas ner på www.svenskakyrkan.se/rapporter-till-regeringen. Tryckta exemplar av båda versionerna kan beställas utan kostnad i Svenska kyrkans webbshop på webbshop.svenskakyrkan.se/utredningar.

De kyrkliga kulturarven

KULTURARVSFRÅGORNA ÄR CENTRALA i Svenska kyrkans verksamhet. Det kräver en ständigt pågående reflektion och diskussion om kulturarvets betydelse. De evangelisk-lutherska kyrkorumen har ytterst fått sin form för att kyrkan ska vara de heligas samfund där ordet förkunnas och sakramenten delas ut. Detta utesluter inte att det också finns aspekter som vetter mot det allmänna och existentiella, det vill säga människorna, medborgarna och det gemensamma livet i samhället. Ur en teologisk synvinkel svarar detta mot Martin Luthers betoning av att hela skapelsen är Guds verk och att de kristna är kallade till att tjäna medmänniskan i det vanliga livet. Översätts detta förhållningssätt till det kyrkliga kulturarvet kan sägas att kyrkorummet samtidigt uttrycker både kristendomens innersta och ger plats för det allmänmänskliga.

Det nära sambandet mellan det himmelska och det jordiska kommer till uttryck i den gamla lutherska principen *finium est capax infiniti*, "det ändliga kan uppta det oändliga". **Svenska kyrkan är en Ordets kyrka som samtidigt karakteriseras av en vördnad för tingen.** Detta kan också vara ett skäl till att så mycket bevarats av äldre kyrkliga inventarier, trots att ett förändrat bruk i vissa fall gjort dem överflödiga i liturgin.

Det kyrkliga kulturarvet har flera dimensioner och det kyrkliga bruket står inte i konflikt med öppenhet och tillgänglighet för alla. **Svenska kyrkan ser det kyrkliga kulturarvet som uttryck för kristen tro samtidigt som det förmedlar det gemensamt mänskliga.** Det är rum som öppnar sig för ett mångsidigt kyrkligt bruk, som allmänna gudstjänster, kyrkliga handlingar och enskilda andakter. Likaväl kan rummen brukas för andra kulturella ändamål, till exempel för konserter och visningar eller för enskilda besök. Kyrkorummet ger fysisk form till kyrkans förkunnelse och lära, men bär också på en mängd berättelser, som gång efter annan låter sig tolkas och omtolkas utifrån olika synvinklar och i långa förändringsperspektiv. Kyrkorummet som mötesplats för mänskliga erfarenheter och föreställningar om det gudomliga fördjupar vår förståelse av historien och gör oss rikare som människor idag. I frågan om tillgänglighet och tillgängliggörande ryms också en demokratisk aspekt. Kunskap om och upplevelsen av kyrkorummet och dess föremål, ska inte begränsas till de kyrkvana, professionella eller specialintresserade, utan ska finnas till för alla.

"Kulturarv är till sitt väsen dynamiskt, något som anförtrotts oss för att främjas och förnyas"

Den kyrkoantikvariska ersättningen och Svenska kyrkans kulturarvsarbete bidrar inte bara till ett bevarat kulturarv, utan leder också till en rad direkta och indirekta effekter i samhället. **Svenska kyrkan bidrar till en hållbar samhällsutveckling som vilar på en teologisk grund, med omsorgen om skapelsen som utgångspunkt.** Hållbarhet har flera dimensioner, oftast talar man om ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. I Svenska kyrkans sammanhang är det naturligt att också lyfta fram en existentiell eller andlig dimension. Vi lever i en tid med stora utmaningar, men också möjligheter, där arbetet med fastigheter och kulturarv kan utgöra en resurs och bidra till en mer gynnsam utveckling. Ekologisk hållbarhet kräver att samhället ställer om från fossila bränslen. Denna förändring kommer att påverka landskapsbilden och introducera ny teknik i våra byggnader, även de historiska byggnaderna.

Svenska kyrkan är genom sina församlingar och kyrkobyggnader närvarande i nära nog alla lokalsamhällen. Genom fastighets- och kulturarvsförvaltning bidrar Svenska kyrkan till att utveckla kunskap, hantverksskicklighet, företagande och besöksnäring. Svenska kyrkans församlingar utgör en betydande del av civilsamhället och det lokala engagemang som formar Sveriges kulturliv. Kultur och kulturarv kan användas både för att markera gruppstillhörigheter och för att öppna upp för nya gemenskaper. Kultur och kulturarv kan vara både exkluderande och inkluderande. Svenska kyrkan vill vara en positiv kraft i ett samhälle som ser olikhet och mångfald som styrkor. Det gör att nya berättelser kan läggas till de gamla.

Svenska kyrkan står inför ett minskat medlemsantal och ökade fastighetskostnader. Dessa kostnader tar en allt större del av församlingarnas ekonomi i anspråk, vilket påverkar Svenska kyrkans verksamhet i grunden, men är också en hållbarhetsfråga i alla dess dimensioner. **Svenska kyrkan arbetar proaktivt för att möta utmaningarna,** till exempel genom ekonomisk utjämning, samverkan och ökad kompetens i förvaltningsfrågor samt gemensamt ansvarstagande för kyrkor som är övertaliga i den pastorala verksamheten.

Den utveckling vi går till mötes innebär sannolikt att vi i än större utsträckning måste kunna hantera förändring. Den historiska erfarenheten säger oss att det är möjligt och att förändring också bidrar till att aktualisera kulturarvet för sin tid och dess behov. **Kulturarv är till sitt väsen dynamiskt, något som anförtrotts oss för att främjas och förnyas.** Spåren av reformationen kallar vi idag kulturarv. Rummet och tingen har både existentiell betydelse och gestaltar tron. Mötet mellan det gudomliga, eller transcendentia, och det mänskliga, skapar värden som berättar om förändring samtidigt som det är igenkännbart över tid. Med det kyrkliga kulturarvet som grund kan vi föra ett existentiellt samtal om tron och det mänskliga, då och nu.

+ Antje Jackelén

ANTJE JACKELÉN

Ärkebiskop och ordförande
i kyrkostyrelsen

Helén Ottosson Lovén

HELÉN OTTOSSON LOVÉN

Generalsekreterare

Den kyrkoantikvariska ersättningen

Det **årliga statliga anslaget** till den kyrkoantikvariska ersättningen är

460 mnkr

Församlingarna ansökte om drygt **1,1 miljard kronor** i kyrkoantikvarisk ersättning 2017.

2 942 kyrkor

omfattas idag av den kyrkoantikvariska ersättningen. Det är **13 fler än vid separationen** mellan staten och Svenska kyrkan 2000 och utgör **87 %** av Svenska kyrkans alla kyrkor.

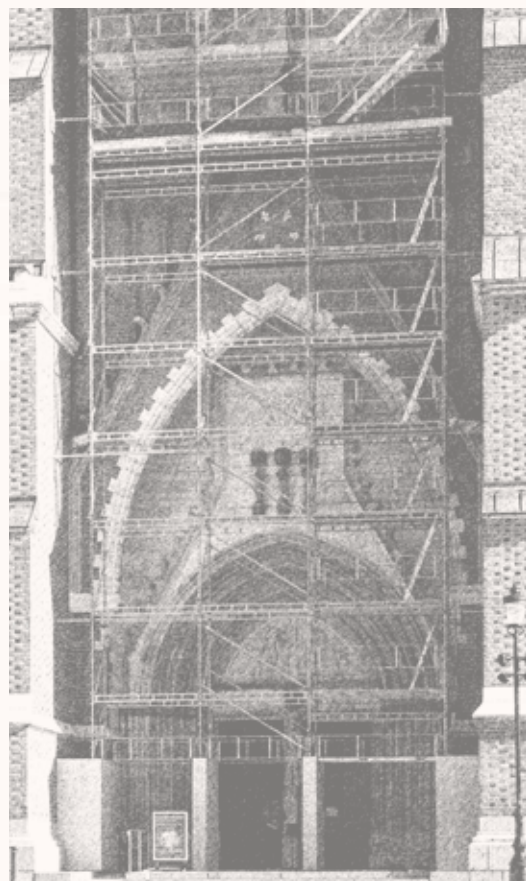

FOTO: GUSTAF HELLSING/IKON

2,1 mdkr

kostade förvaltningen av Svenska kyrkans **kyrkor** och **kapell** 2017.

77 %

av den kyrkoantikvariska ersättningen har fram till 2017 gått till vårdinsatser som **renovering, restaurering, konservering** och underhåll. Den stöder också till exempel skadeförebyggande insatser, arbete med säkerhetsfrågor och vård- och underhållsplanering.

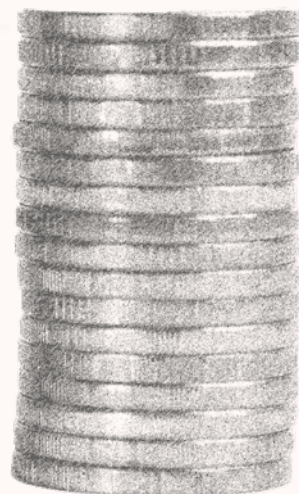
79 %

av den kyrkoantikvariska ersättningen har fram till 2017 gått till **arbeten med kyrkobyggnader**. Den stöder också till exempel kulturhistoriskt motiverade insatser på kyrkotomter och kyrkliga inventarier. Förvaltningen av begravningsplatserna bekostas av begravningsavgiften

2017 års ersättning hade varit **25 %** högre om den kyrkoantikvariska ersättningen hade följt konsumentprisindex sedan nivån fastlades 1996. Svenska kyrkan hade fått ytterligare

828 mnkr

i kyrkoantikvarisk ersättning för perioden **2010–2017**.

Ett levande kulturarv

FOTO: GUSTAF HELLSING/IKON

41%

av kyrkorna hade **50 eller fler sammankomster** i Svenska kyrkans egen verksamhet år 2017. **7 %** hade inga.

134 dagar

under 2017 stod den genomsnittliga kyrkan **öppen för spontanbesök** mer än fem timmar per dag. **19 %** av kyrkorna var öppna färre än fem timmar per dag, eller inte alls.

57%

av kyrkorna hade **inga sammankomster** utöver Svenska kyrkans egen verksamhet år 2017.

28%

av kyrkorna används av Svenska kyrkan **i sambruk** med andra aktörer.

35%

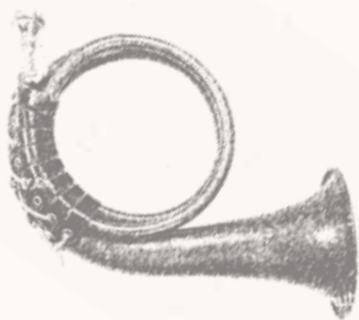
av kyrkorna används till **kulturrevenemang**.

45%

av kyrkorna används för **visningsverksamhet**.

FOTO: ALEX & MARTIN/IKON

89%

av kyrkorna används till **musikevenemang**.

FOTO: ALBERT HILLERT/IKON

Drygt 1,3 miljoner medlemmar har lämnat Svenska kyrkan under perioden 2000–2017. Det är en minskning på cirka **18 %**. Medlemsantalet kommer troligen fortsätta att minska i ungefär samma takt under överskådlig tid. **Medlemsavgifterna står för den huvudsakliga finansieringen av Svenska kyrkans fastigheter och verksamhet.**

Sommarkyrkan är betydelsefull för många

Kyrkrundan i Sjuhäradsbygden har gjort att flera tusen personer, både yngre och äldre, har upptäckt kulturskatterna i kyrkorna i Västergötland.

– Folk blir väldigt glada när kyrkorna är tillgängliga, säger Anna Theander, kommunikatör i Skara stift och tidigare projektledare för Kyrkrundan.

Initiativet till Kyrkrundan kom från kommunalt håll. Det visade sig att väldigt få kyrkor var öppna sommartid. Tillsammans med kyrkoherdarna i pastoraten kom de överens om att 40 kyrkor i Göteborg och Skara stift skulle vara öppna minst tre veckor under sommaren.

Flera kyrkor har ordnat café och barnaktiviteter som deckargåtor, upptäcktsfärader, bildjakter på historiska personer knutna till kyrkan eller kulturhistoriska vandringar.

– Alla har sin historia. Det är gudstjänstrum och levande församlingskyrkor som berättar en historia om bygden, både genom sin utformning och sitt syfte, säger Anna Theander.

Under året deltar många äldre i aktiviteter som gör uppehåll under sommaren. De som saknar den ordinarie verksamheten kan ta färdtjänst till den sommaröppna kyrkan, där det oftast finns någon att prata med och ibland servering med kaffe och fika.

Sommarkyrkorna är också betydelsefulla för många ensamstående föräldrar med lite sämre ekonomi.

Om Kyrkrundan

- Kyrkrundan började som ett EU-finansierat LEADER-projekt våren 2012. Då hade en förstudie gjorts som visade att endast ett 15-tal av Sjuhärads nära 150 kyrkor var öppna sommartid, utöver vid gudstjänster och förrättningar.
- Under 2016 och 2017 fick Kyrkrundan så kallat riktat församlingsbidrag från Skara stift och Göteborgs stift för att kunna arbeta för att tillgängliggöra kyrkorummet för barn.

FOTO: SUNE BROMAN

Tidsresan väcker frågor om tro och liv

I tidsresan får konfirmander koppla ihop sina egna livsberättelser med det som hänt på 1800-talet. Genom rollspel där språk och kläder anpassas, blir kulturarvet levande för dem.

– Det handlar om att hitta något gemensamt med människor som levde på den tiden, och visa att vi bär på samma livsfrågor nu som då, säger Maija Karlsson och Linda Thunell, pedagoger i Turinge-Taxinge församling.

Under en halv dag får konfirmanderna klä sig i 1800-talskläder, uppsydda av syföreningar i församlingen. Även all rekvisita som keramikmuggar, kannor och korgar är tidsenliga. Innan rollspelet sätter igång får konfirmanderna lite bakgrundsinformation i hur man betedde sig på den tiden. Sedan inleds tidsresan med ett blixtnedslag på midsommardagen 1802.

Tidsresan knyter också an till ensamkommande flyktingbarn i Nykvarn genom att jämföra deras situation med de barnhemsbarn som kom till Nykvarn. Barnhemsbarnen blev inackorderade i gårdarna och fick arbeta för sitt uppehälle. Precis som de ensamkommande flyktingbarnen saknade de en stabil punkt i tillvaron och om de hade föräldrar i livet fanns de långt borta, menar Maija Karlsson.

– När konfirmanderna får leva sig in i barnhemsbarnens situation och veta att de måste arbeta för att klara sig märks det i diskussionerna efteråt att de får en bättre förståelse, både för hur det var då och hur det är idag, säger hon.

Linda Thunell upplever att det händer mycket med ungdomarna som är med på tidsresan. Dels lär de sig saker som de inte visste, till exempel att församlingen var ansvarig för både skola, sjukvård och kyrka på den tiden. Dels väcks funderingar om tro och liv.

Varför är det viktigt att ungdomar får lära sig om det som hände på 1800-talet?

– Förstår man historien förstår man mer om nutiden och framtiden. Ingen tidsresa är den andra lik. Det är individerna som sätter prägel på den, säger Linda Thunell.

Om tidsresan

- Tidsresan har utformats med hjälp av Kalmar läns museum som i över 30 år arbetat med metoden.
- Tidsreseprojektet Mötesplatser för trons och livets frågor är ett inomkyrkligt finansierat samarbetsprojekt mellan Växjö, Västerås och Strängnäs stift.
- Projektet sorterar under ett större projekt som heter Dela tro, dela liv.

1 100-tals kyrka rustas upp för att passa nya behov

I Byarums kyrka i Växjö stift pågår en efterlängtd renovering och utbyggnad. Med stort engagemang från församlingen och i nära samarbete med antikvarisk sakkunskap anpassas kyrkan till framtida generationers behov.

– Vi kände att vi vill ha en kyrka som är med i tiden och vill vara rustade för att samhället kommer att växa ut mot landsbygden, säger kyrkogårds- och fastighetsföreståndare Lars Andersson. Kyrkorummet måste vara tillgängligt för alla som söker sig till kyrkan.

Det kommer att läggas in ett helt nytt golv och en avfuktningssystem som har koll på klimatet under golvet. All el har bytts ut och luftvärme har satts in som komplement till elvärmerna. Hela projektet planeras att kosta runt tolv miljoner kronor, som till hälften täcks av kyrkoantikvarisk ersättning, kyrkunderhållsbidrag och kyrkobyggnadsbidrag. Andra halvan har bekostats av pastoratet.

– Alla har velat vara med och fatta beslut och ta ansvar för vår kyrka. När vi skulle tömma kyrkan på kyrkbänkar hade vi 30 frivilliga som hjälpte till med att köra bort dem till målarfirman, säger Lars Andersson. Eftersom renoveringen innebär att kyrkan är stängd under ett år, är öppenheten särskilt viktig, menar Lars Andersson. För att församlingen ska känna sig delaktig har det hållits flera öppna visningar där församlingsborna informerats om vad som pågår.

– Det viktigaste med det här projektet är att vi förvaltar något till nästa generation. Renoveringen och tillbyggnaden innebär att vi anpassar oss efter den tid som är men ändå bevarar kyrkans kulturhistoriska prägel.

FOTO: MATTIAS BOKINGE

Byarums kyrka

- Byarum har jobbat med att tillgängliggöra kyrkans historia och kulturarv på flera sätt, bland annat med hjälp av audioguider och digitala kyrkogårdsvandringar där besökare i sin smartphone kan lyssna på historier om personer som ligger begravda på kyrkogården.

- Hela projektet har genomförts av barnens perspektiv, i enlighet med kyrkoordningen, där det står att barnet intar en särställning i kristen tro.

Kulturarvet levandegörs i Västerås

Reformation pågår är namnet på en utställning i Västerås domkyrka. Men det är också berättelsen om en kyrka i ständig förändring och rörelse, där föremål från medeltiden får en ny mening i staden där den svenska reformationen började.

När domkyrkoförsamlingen diskuterade hur de skulle uppmärksamma reformationsåret 2017 var de överens om att de inte ville ha en vanlig faktautställning.

– Vi ville att det skulle handla om här och nu, hur reformationen är viktig för oss idag, därför blev titeln Reformation pågår, säger domkyrkokaplan Markus Holmberg.

Montrarna rymmer silverkrucifix från 1300-talet, avlatsbrev, relikgömmor, rökelsekar, mitror, gamla och nya nattvardsbägere. En svag ton av medeltida musik hörs i högtalarna och på väggen projiceras frågor om kristen tro. Finns Gud? Blir man lycklig som kristen? Är det okej att avsluta mitt liv om jag inte vill leva längre?

Grundtanken med utställningen är kontinuitet: att visa hur lite den kristna tron grundinslag har förändrats över tid.

– Människor har samma frågor idag som för femhundra år sedan och kyrkans medel för att möta deras behov och längtan är desamma nu som då, även om tilltalet förstås måste utformas

för vår tid, säger Markus Holmberg.

I den interaktiva delen av utställningen fick skolklasser träffa en tidsresenär som mött frihetskämpar, suffragetter och apartheidmotståndare från 1500-talet till vår tid. Visningarna ville medvetet beröra olika trostraditioner och frågeställningar om vad det betyder att leva med olika språk, uppleva konflikter och hitta lösningar.

– Barn är fyllda av frågor, oro och längtan. Att låta dem bli meningsbärare och tolka vår existens och historia är en gåva till dem för resten av deras liv, säger biskop Mikael Mogren.

Hur kulturarvet ska bli mer tillgängligt är en ständigt pågående diskussion i domkyrkoförsamlingen. Kyrkklockorna i domkyrkan ringer in över tusen gånger om året.

Men de allra flesta kyrkobesökare kommer inte längre just då, enligt Markus Holmberg.

– Den vanligaste besökaren idag är den som råkar komma förbi, som kommer på sina egna villkor. Det här är något vi måste ta på allvar, säger han. Ett sätt att anpassa kyrkan efter människors behov är att hålla den öppen i så stor utsträckning som möjligt. Det handlar om att erbjuda samtal och att göra kyrkorummet levande.

FOTO: MATTIAS BOKINGE

Kontrollstation 2019

2019 är kontrollstationsår för frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena och den kyrkoantikvariska ersättningen, därför har rapporten *Mötesplatser i tiden* lämnats till regeringen. Grunden till avstämningen är överenskommelsen mellan staten och Svenska kyrkan efter separationen 2000. Den löper tills vidare. Vid kontrollstationerna görs en analys av frågor som handlar om de kyrkliga kulturvärdena och en uppföljning och utvärdering av de resultat som uppnåtts. I samband med kontrollstationen ska Svenska kyrkan ta fram ett underlag som ligger till grund för en allsidig belysning av de kyrkoantikvariska frågorna. Om omfattningen av Svenska kyrkans ansvar för de kyrkliga kulturminnena på något väsentligt sätt har minskat ska ersättningen reduceras.

”Det kyrkliga kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas.”

Förutsättningarna för ett fortsatt och framtida arbete tecknas utifrån en summering av de insatser som gjorts sedan den förra kontrollstationen.

- Det kyrkliga kulturarvet är en tillgång för alla i samhället, för social, kulturell, miljömässig och ekonomisk utveckling. Svenska kyrkan företräder en dynamisk kulturarvssyn som även kommer till uttryck i kulturmiljömålen och i aktuella skrivningar från regeringen. Den fordrar att samtliga dimensioner i kulturmiljö- och kulturarvsarbetet får utrymme, det vill säga att **det kyrkliga kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas**.
- Behovet av förändringar av de kyrkliga kulturminnena kommer sannolikt att öka, antingen för ett fortsatt kyrkligt bruk eller vid annat bruk. En tillämpning av kulturmiljölagen som inte möjliggör förändring kan få kontraproduktiva effekter när det gäller bevarande. **Svenska kyrkan ser behov av ändringar i kulturmiljölagen gällande övertaliga kyrkor och utredning av ett mer selektivt skydd**.
- De ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans församlingar har successivt försämrats sedan Svenska kyrkan skildes från staten samtidigt som kulturarvet till sin omfattning är oförändrat. **Den kyrkoantikvariska ersättningen är idag en nödvändig, men inte tillräcklig kompensation för det ansvar Svenska kyrkan tar för de kyrkliga kulturminnena**.
- Genom till exempel omstrukturering och utveckling av egna resurser effektiviserar och kvalitetssäkrar Svenska kyrkan sitt arbete med kulturarvet. Det sker även genom digitalisering av processer och verktyg. **Det finns en förväntan från Svenska kyrkans sida att också staten utvecklar finansiering, regelverk och metoder så att kulturarvet långsiktigt kan bevaras, användas och utvecklas**.

”Den kyrkoantikvariska ersättningen är idag en nödvändig, men inte tillräcklig kompensation för det ansvar Svenska kyrkan tar för de kyrkliga kulturminnena.”

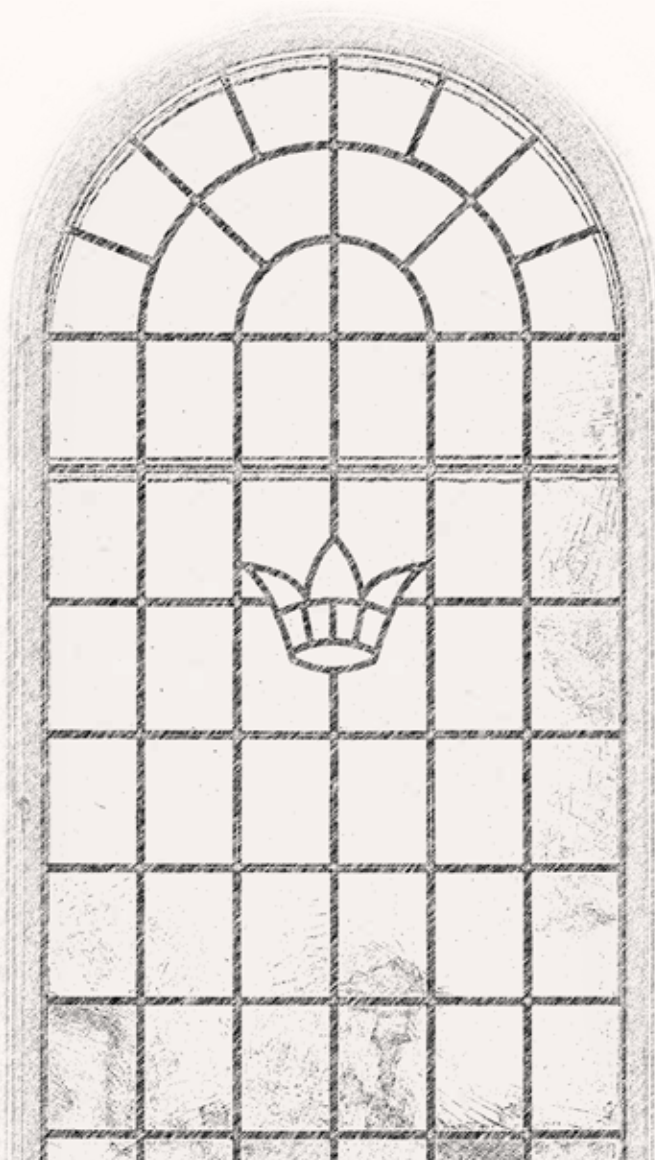

FOTO: GUSTAF HELLSING/IKON

PRODUKTIONSFAKTA

Text: Kyrkokansliet

Grafisk form: Kärnhuset

Tryck: Göteborgstryckeriet

Omslagsillustration:

Johanna Kallin fritt efter foto av Marita Frölid

Produkten finns som pdf på svenskakyrkan.se

Tel: 018-16 95 00

www.svenskakyrkan.se

Artikelnummer: SK18208

Kartan visar de kyrkor som kan tilldelas kyrkoantikvarisk ersättning

Kartan visar de 2942 kyrkor som ägs av Svenska kyrkan, är invigda till gudstjänst och skyddas av tillståndsplikt enligt 4 kap. kulturmiljölagen.

88%

av Sveriges befolkning värdesätter kyrkorna för att de är **platser för viktiga händelser i livet** (t.ex. dop, konfirmation, bröllop eller begravning).

63%

av Sveriges befolkning värdesätter kyrkorna för att **de ger en känsla av gemenskap** med tidigare och kommande generationer.

54%

av Sveriges befolkning värdesätter kyrkorna för att **de ger kunskap om historien**.

91%

av Sveriges befolkning värdesätter kyrkorna för att **de är en plats för stillhet och eftertanke**.

83%

av Sveriges befolkning värdesätter kyrkorna för att **de fyller en viktig funktion** då samhället drabbas av kris.

92%

av Sveriges befolkning värdesätter kyrkorna för att **de är öppna för alla**.

EN RESURS FÖR HÅLLBAR SAMHÄLLSUTVECKLING

De kyrkliga kulturminnena är en viktig del av landets kulturmiljöer och bidrar till utvecklingen i hela landet. De finns i såväl glesbygd som tätort, vilket gör den kyrkoantikvariska ersättningen också regionalpolitiskt viktig, till exempel som förutsättning för företagande inom byggbranschen och för tillgången till antikvariskt sakkunniga och konservatorer. Som en av landets största fastighetsägare, med ett brett bestånd av byggnader som omfattar allt ifrån unika kulturminnen till vanliga ekonomibyggnader, har Svenska kyrkan både ett ansvar och en möjlighet att bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle genom hushållning av resurser och minskad miljöbelastning.

TILLGÄNGLIGT FÖR ALLA

För Svenska kyrkan är tillgänglighet ett brett begrepp som handlar lika mycket om kommunikation och delaktighet som att fysiskt komma in i kyrkorummen. Svenska kyrkan har under kontrollperioden arbetat aktivt i ett stort antal projekt för att kommunicera och tillgängliggöra kulturarvet genom olika medier.

GEMENSKAP I TID OCH RUM

Kyrkomiljöerna och kyrkorummen bidrar, i likhet med andra historiska byggnader, till igenkänning, förankring och samhörighet med platsen och människorna som levat före oss – de är Mötesplatser i tiden. Men det finns också aspekter i kyrkorummen som går utöver upplevelsen av historia; de pekar också mot framtiden. Kyrkorummen är ett levande kulturarv som har ett existentiellt eller andligt tilltal som inte bara talar om de som gått före oss, utan också om de som ska komma efter. De är rum öppna för alla, i högtid och i allvarstid, även i bygder där få andra offentliga rum finns.

På arenan för hållbar samhälls-utveckling möts de som vill bidra till en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling av samhället. Det kyrkliga kulturarvet bidrar på olika sätt till dessa tre dimensioner, med tillägget av en existentiell eller andlig dimension som genomsyrar allt arbete.